

TİCARİ UYUŞMAZLIKLARDA DAVA ŞARTI ARABULUCULUK

Hakan ÖZTATAR

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü

Bilindiği gibi, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, uyuşmazlıkların mahkeme dışındaki çözüm yollarıyla etkin, hızlı ve daha düşük maliyetle çözüme kavuşturulması amacıyla düzenlenen ve esasen mahkemelerin alternatifini değil tamamlayıcısı niteliği taşıyan çözüm yöntemleri olup yargı organlarına başvuru yoluyla çözüme nazaran, gerek psikolojik gerekse sosyal ve ekonomik bakımından pek çok fayda sağlamaktadır. Bu faydalar arasında, çözümde taraf iradesinin katkısı nedeniyle toplumsal barışın korunması, uyuşmazlığın etkin ve az masrafla çözümü ile mahkemelerin iş yükünü azaltma sayılabilir.

Ticari uyuşmazlıklarda en önemli sorun belki de yargılama sürelerinin uzunluğudur. Yargılama süreleri uzadıkça tüccar bir anlamda önünü göremez, yatırımlarını planlayamaz ve diğer sorunlar da beraberinde büyüyerek gelir. Biz artık tüccarımızın, vatandaşımızın bu sıkıntıları yaşamasını istemiyoruz, 2013 yılından bu yana artık klasik yargılama tek alternatif değil dedik ve arabuluculuk sistemi hukuk dünyamıza girmiştir. En büyük önceliğimiz vatandaşlarımız ve sistemi kullananların memnuniyetiydi ve bugün geldiğimiz noktada dava şartı arabuluculukta %70, ihtiyari arabuluculukta ise %90 olan başarı oranları, bu sistemin genel olarak başarılı olduğunu ve vatandaşlarımızın memnun kaldığını bize göstermiştir.

Tabii arabuluculukta attığımız adımlar hukuk sistemimiz adına reform niteliğindedir. İhtiyari olarak başlayan sistem iş uyuşmazlıklarında dava şartı arabuluculuk ile devam etti. Bugün ticari ve diğer alanlarda da dava şartı arabuluculuk bir gereklilik haline gelmiştir. Bu bir arz talep meselesi aslında, bize gelen geri bildirimler sonucunda bu talebi değerlendirdik ve 1 Ocak 2019 itibari ile artık ticari uyuşmazlıklarda da dava şartı arabuluculuk uygulanmaya başlanmıştır.

Uygulamanın yasal dayanağına baktığımızda, 19.12.2018 tarihli ve 30630 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe giren 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanunun 20 nci maddesi ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa (TTK) eklenen 5/A maddesiyle, Kanunun 4 üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı haline gelmiştir.

Uygulama çok yeni olmakla birlikte yaklaşık 1 yıldır iş uyuşmazlıklarında dava şartı arabuluculuk sistemi uygulandığı için arabulucularımız ve vatandaşlarımız sistemi tanıma fırsatı bulmuştur. Bu anlamda artık uygulamada karşılaşılan sorunlar minimum düzeye indirilmiştir. Dava şartı arabuluculukta, arabuluculuk bürosu tarafından görevlendirilen arabulucu, ticari uyuşmazlıklar kapsamında yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren en fazla sekiz hafta içinde sonuçlandıracaktır.

Peki neden bu sisteme ihtiyaç duyuldu, neden dava şartı arabuluculuğu teşvik etmeliyiz, sistemin getirileri nelerdir biraz onlardan bahsedelim. Öncelikle vakit nakittir anlayışıyla

zamandan tasarruf sağlayan ve uyuşmazlıkları çok kısa sürelerde çözen bir sistemdir arabuluculuk. Ticari uyuşmazlıklarda bu süreyi 6+2 hafta olarak belirledik. Yani bir ticari uyuşmazlık arabuluculuk süreci ile en fazla 8 haftada sonuca ulaşmaktadır. İlk derece mahkemelerinde ortalama yargılama süresi 531 gündür, İstinaf ve Yargıtay ile birlikte 1000 günü bulabilmektedir.

Arabuluculukta taraflarca imzalanan anlaşma belgesi ilam niteliğinde belgedir ve mahkeme kararı niteliğindedir.

Ticari işletmeler adına en önemli konulardan birisi ticari sır kavramıdır. Arabuluculuktaki gizlilik ilkesi gereği müzakerelerde görüşülen konular tamamen arabulucu ve taraflar arasında kalmakta, mahkemede ya da bir başka alanda kullanılmamaktadır.

Bir başka önemli avantaj ise maliyetinin yargılamaya oranla çok düşük olmasıdır. Bilirkişi ücreti, keşif ücreti ve diğer yargılama kalemleri arabuluculukta bulunmamaktadır. Bu nedenle oldukça ekonomik bir sistemdir.

Arabuluculukta her zaman vurgulanan avantajlar içerisinde ticari anlamda en önemlisi sürece tamamen tarafların hakim olması ve her iki tarafın da süreçten kazançlı çıkmasıdır. Yargılamada husumetler bitmemektedir, oysa arabuluculukta ticari ilişkisi olan taraflar süreç sonunda iki tarafın da onayladığı bir anlaşmaya imza atarlar, bu yüzden ilişkiler bozulmaz ve ticari işletmeler adına bu en önemli kazanımdır.

Umuyorum ki iş uyuşmazlıklarında dava şartı arabuluculuk sistemi ile yakalanan ivme ticari uyuşmazlıklarda da devam eder ve ihtiyaç duyulan diğer alanlara da yaygınlaştırılır. Çünkü arabuluculuk demek sonuca kısa sürede, barışçıl yollarla ve ekonomik olarak ulaşmak demektir. Arabuluculuk ne kadar yaygınlaşır ve kullanılırsa, inanıyorum ki kazanan vatandaşımız ve ülkemiz olacaktır.